

Pandemiens økonomiske konsekvenser på kort og lang sikt

Ragnar Tveterås

Centre for Innovation Research

Grønn by, 2. april 2020

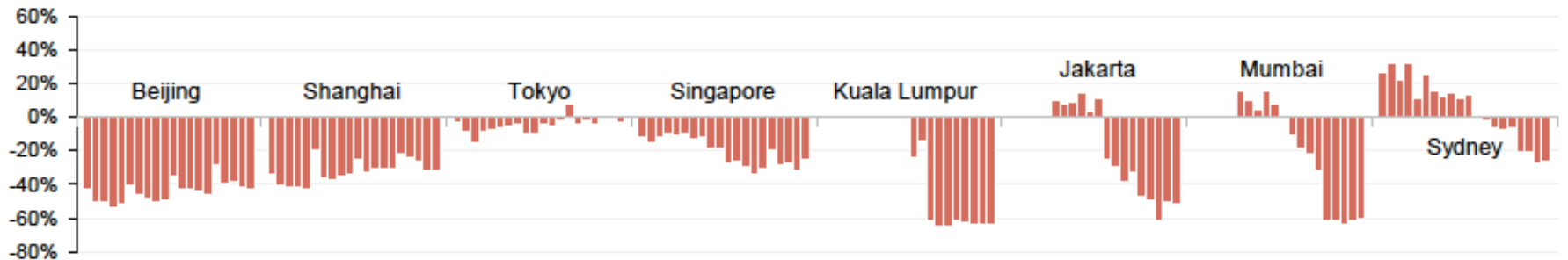
Økonomisk adferd og økonomiske effekter påvirkes av et samspill av

- Den «sanne» underliggende smittedynamikken til COVID-19 (vi lærer raskt om den nå)
- Rådene som gis fra helseeksperter
- Myndighetenes tiltak
 - Smitteverntiltak
 - Kapasitetsbygging i helsesektoren (må skje hurtig)
 - Økonomisk politikk og virkemiddelbruk
- Husholdningers adferd
- Bedrifters adferd

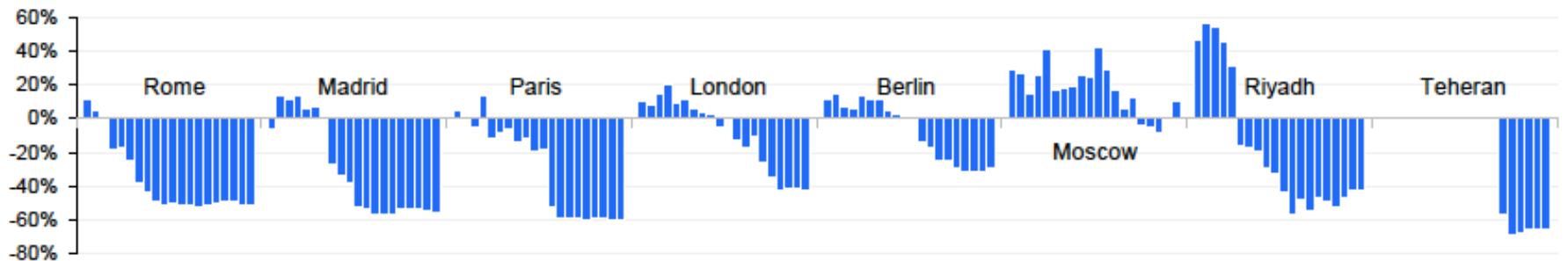
Trafikken har falt over 30% i de fleste store befolkningssentra globalt

Veitrafikk siste 20 dager i mars sammenlignet med fjoråret

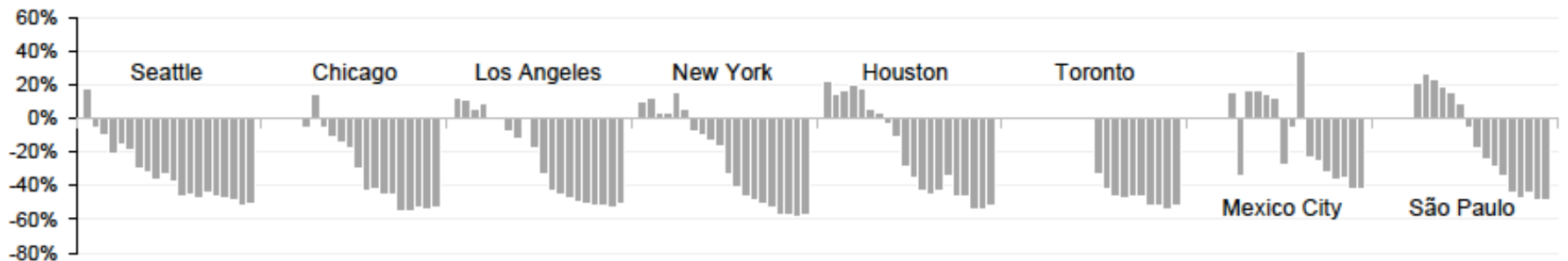
Asia

Europe & Middle East

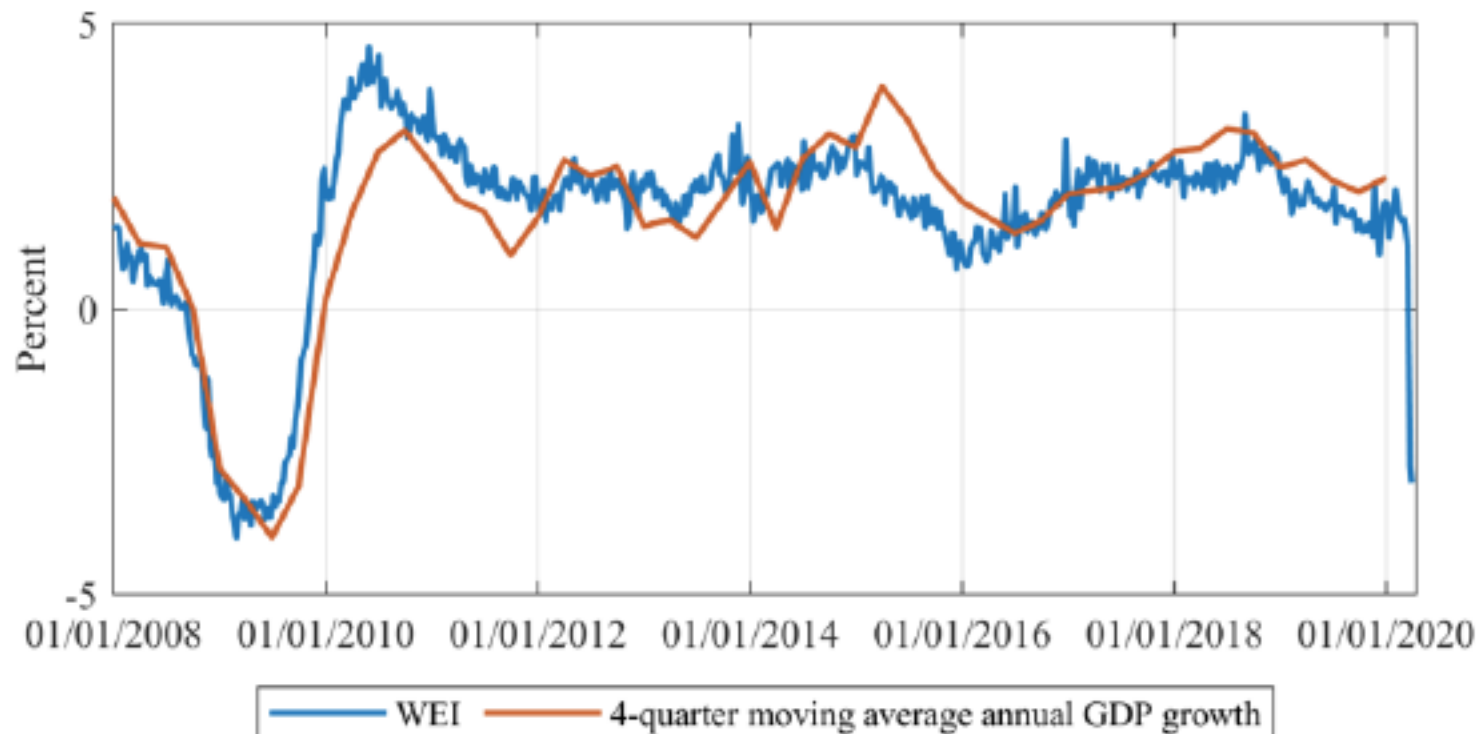

Americas

Verdiskaping i fritt fall i USA

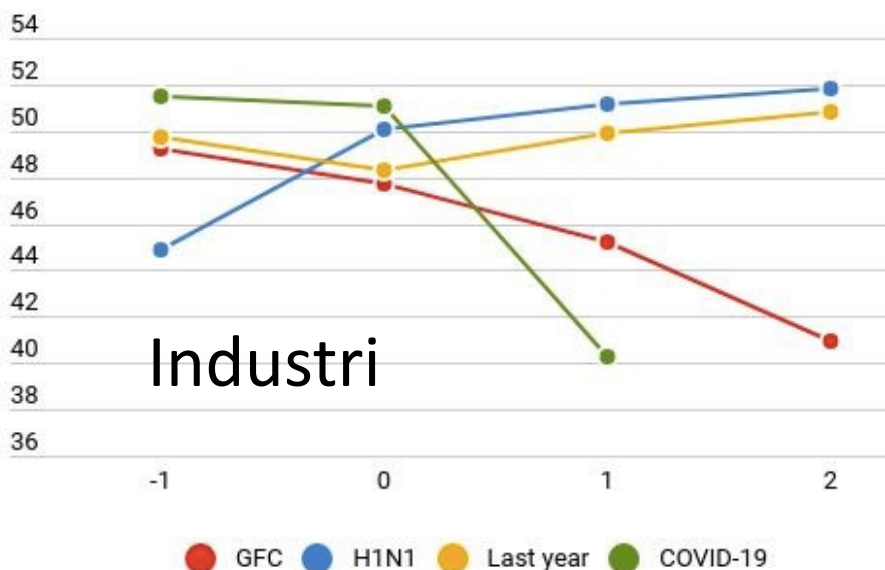
BNP falt med 5% på en måned?

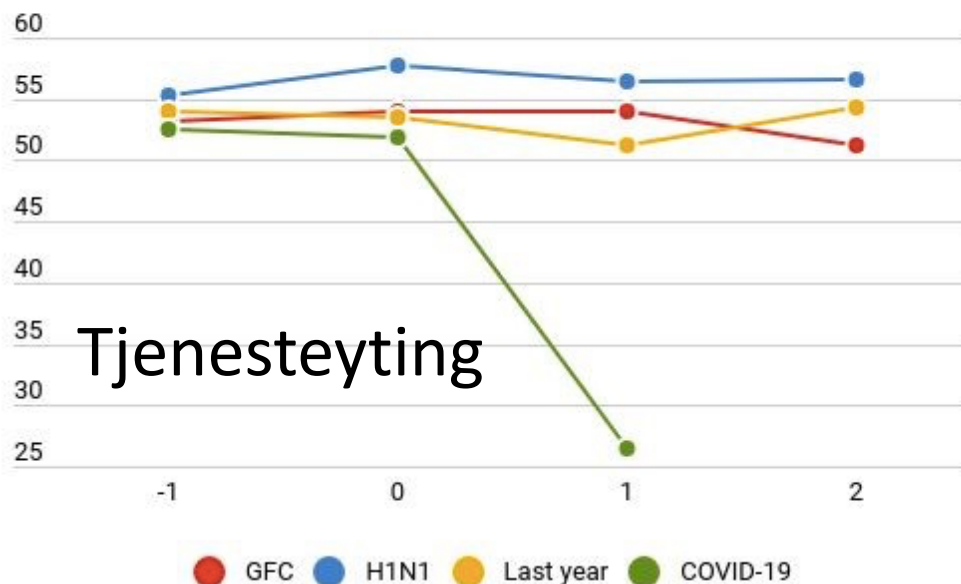
BNP vekst i USA kan i løpet av en måned ha falt med omtrent like mye som den gjorde i løpet av ett år under finanskrisen i 2008-2009

Kina: COVID-19 fører til dramatisk fall i innkjøpssjef indeks for industri og tjenesteytende sektorer

(Manufacturing Purchasing Managers' Index, seasonally adjusted, 50+ = expansion)

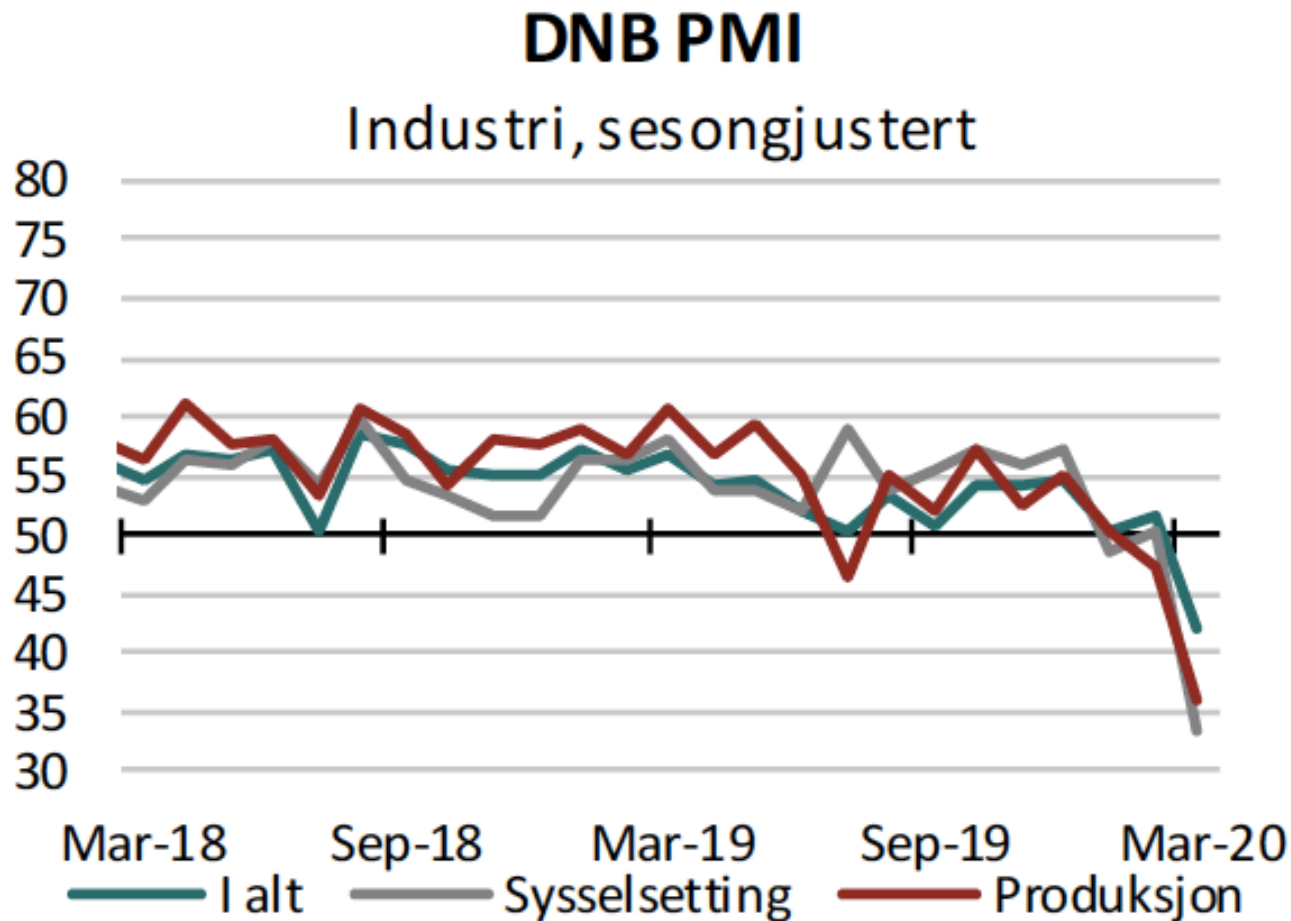

(Services Purchasing Managers' Index, seasonally adjusted, 50+ = expansion)

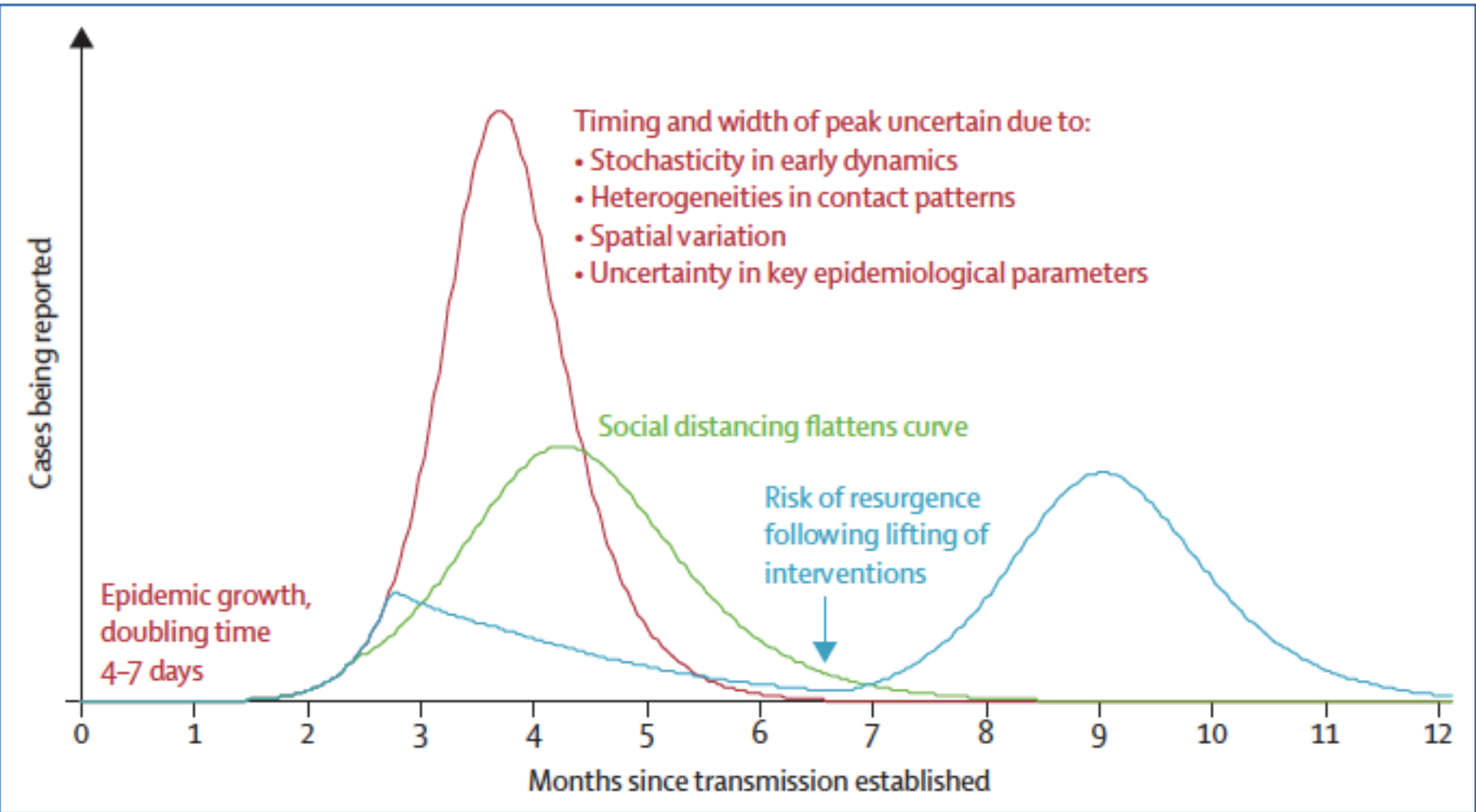
- GFC: Global financial crisis (Sept. 2008); H1N1: Influenza a virus subtype H1N1 (April 2009); COVID-19: Coronavirus disease (Jan. 2020); Last year = Jan. 2019

Norsk innkjøpssjefsindeks for mars falt med 9,7 poeng til 41,9
Laveste nivået siden mai 2009

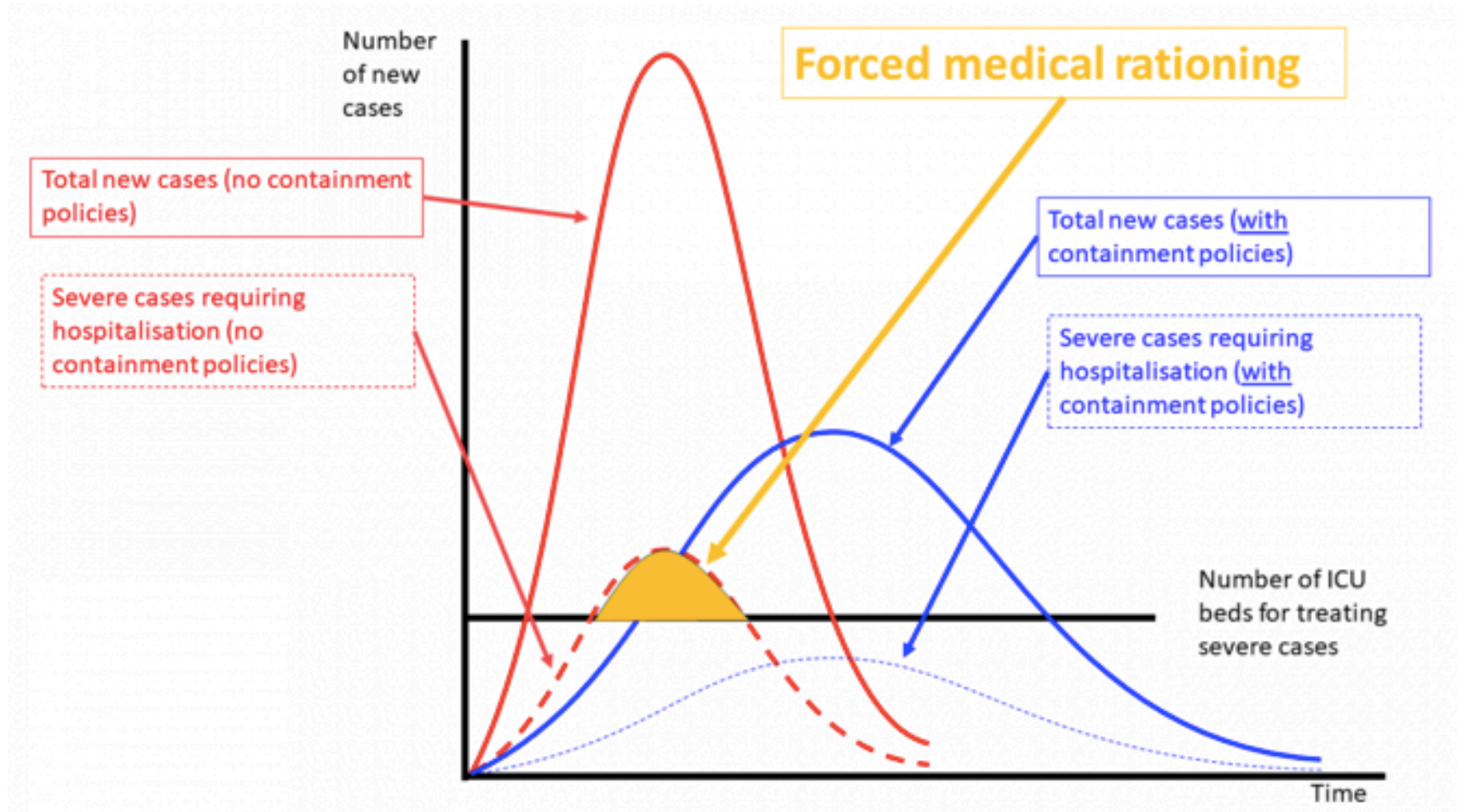
Ulike scenarier for COVID-19

Antall individer ved ulike smittevern tiltak

Kilder: <https://www.nber.org/papers/w26867.pdf>,
<https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2820%2930567-5>

Fokus på å holde infeksjoner på nivåer som ikke gir akutt belastning på helsekapasiteter (jfr. Italia) og bygge kapasiteter i helsevesen

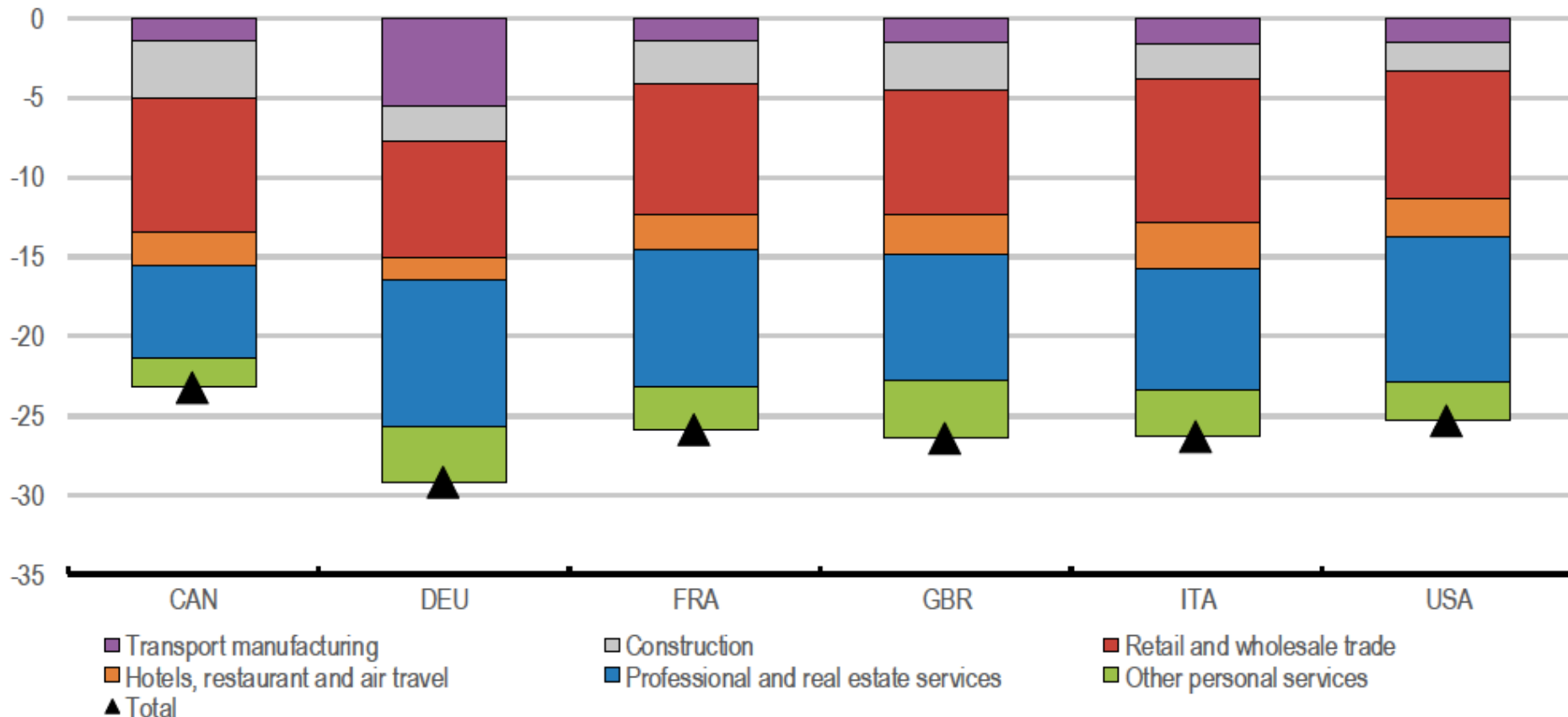

OECDs analyser av kortsiktige effekter av COVID-19 tiltak

- Omfanget og varighet av nedstengning påvirker reduksjon i verdiskaping
- Direkte effekt av nedstengning («shutdown») kan være 20-25% reduksjon i verdiskaping (BNP)
- Reduserer årlig BNP vekst med opp til 2% for hver måned
- Tre måneders nedstenging 4-6% reduksjon i årlig BNP vekst

OECD: Potensiell umiddelbar effekt av nedstengning i % av BNP fordelt på sektorer

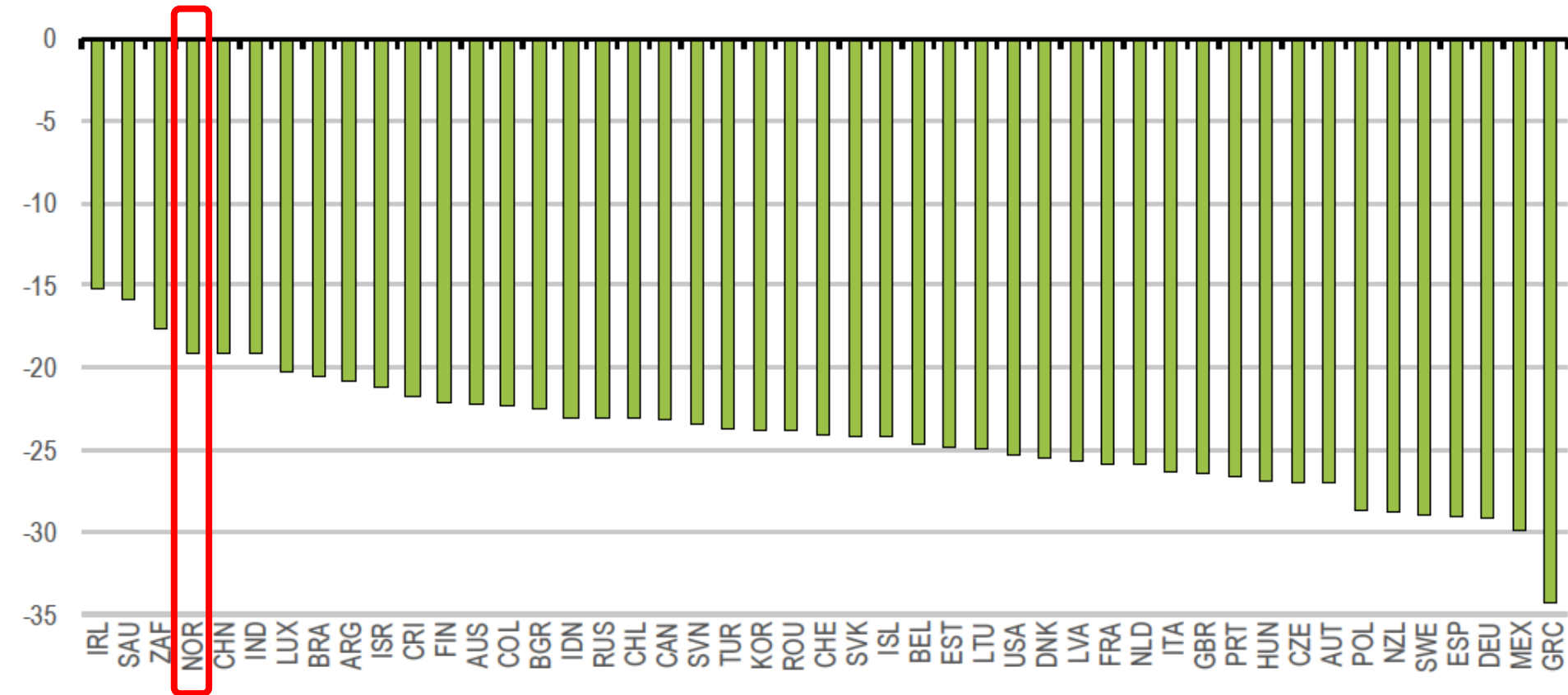
Per cent of GDP at constant prices

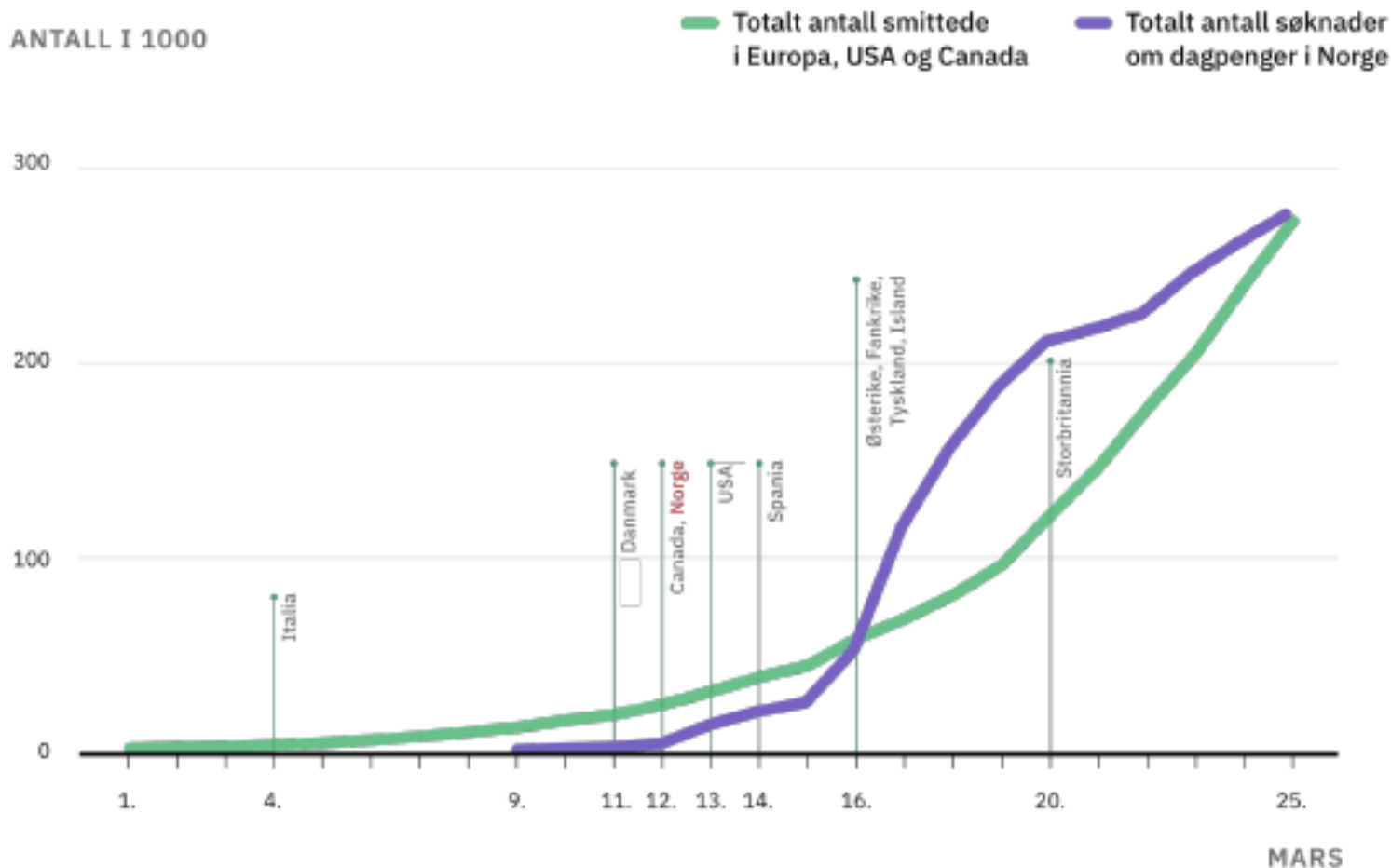
Kilde: [https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=126_126496-evgsi2gmqj&title=Evaluating the initial impact of COVID-19 containment measures on economic activity](https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=126_126496-evgsi2gmqj&title=Evaluating_the_initial_impact_of_COVID-19_containment_measures_on_economic_activity)

Potensiell umiddelbar effekt av nedstengning i % av BNP i ulike land

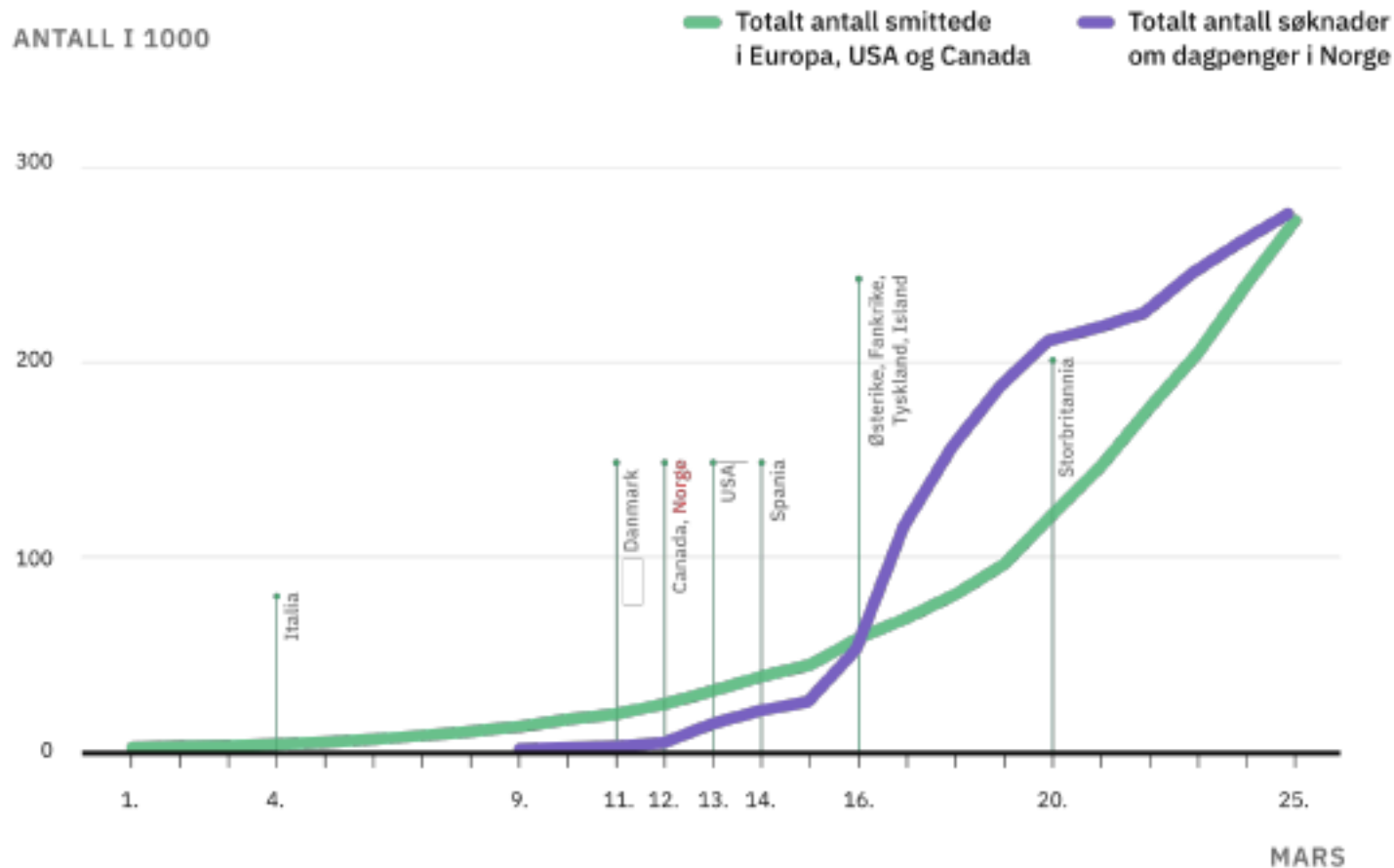
Per cent of GDP at constant prices

Dagpengesøknader i Norge og antall smittede i Europa&Nord-Amerika

Dagpengesøknader og offentlige tiltak i Norge

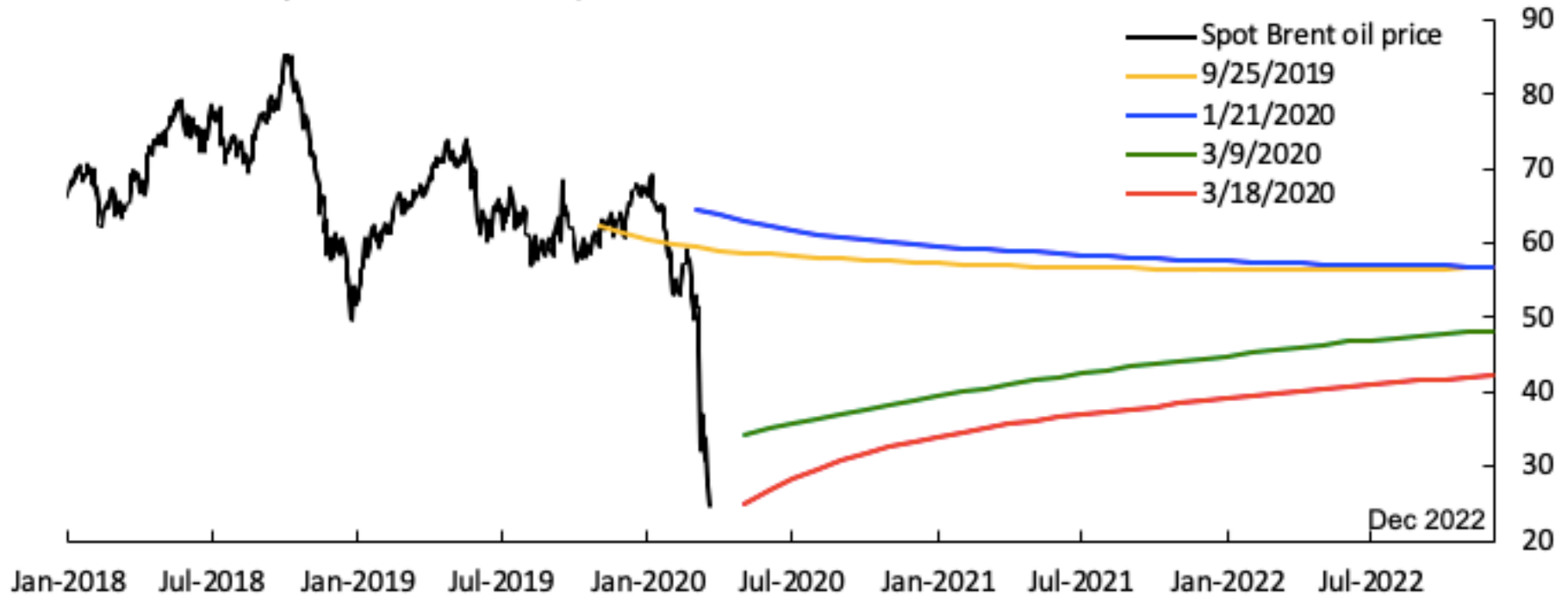

Finansdepartementet om utsikter for 2020 per 27. mars

- Anslagene er svært usikre
- BNP for fastlands-Norge kan falle med 2 prosent i år
- Fastlands-BNP kan falle med mellom 1½ og 7 prosent i år, avhengig av hvor langvarig denne akutte situasjonen i Norge og utlandet blir
- Økonomiske tiltak vil motvirke inntektsbortfallet og bedre likviditeten i norske bedrifter og husholdninger med om lag 310 milliarder kroner
- Direkte produksjonstap i norsk økonomi anslås til over 110 milliarder kroner dersom dagens situasjon varer i to måneder, med gradvis tilbakevending mot normal.
- Produksjonstapet øker med 30–40 milliarder kroner per måned så lenge den akutte situasjonen vedvarer.

Brent spot ned til 25 USD/fat og prognoser i form av futures priser faller kraftig

(U.S. dollars a barrel; expiration dates on x-axis)

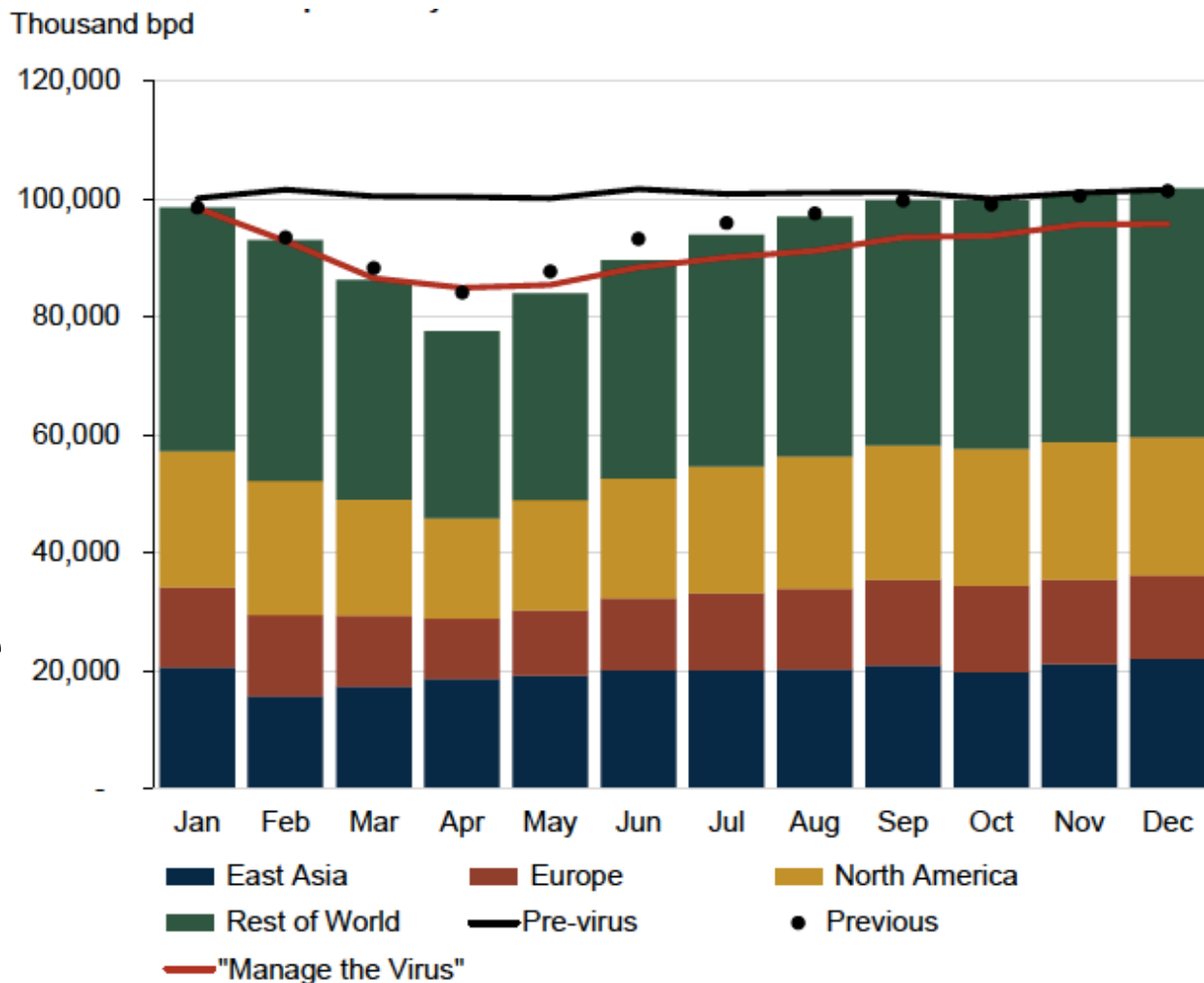
Source: Bloomberg, L.P.

Note: The black line indicates spot price of Brent crude oil. The colored lines illustrate the futures prices of Brent crude oil on, respectively, September 25 2019; January 21, 2020; March 9, 2020, after the disintegration of the OPEC+ alliance; and March 18, 2020.

Kilde: <https://voxeu.org/article/coping-dual-shock-covid-19-and-oil-prices>

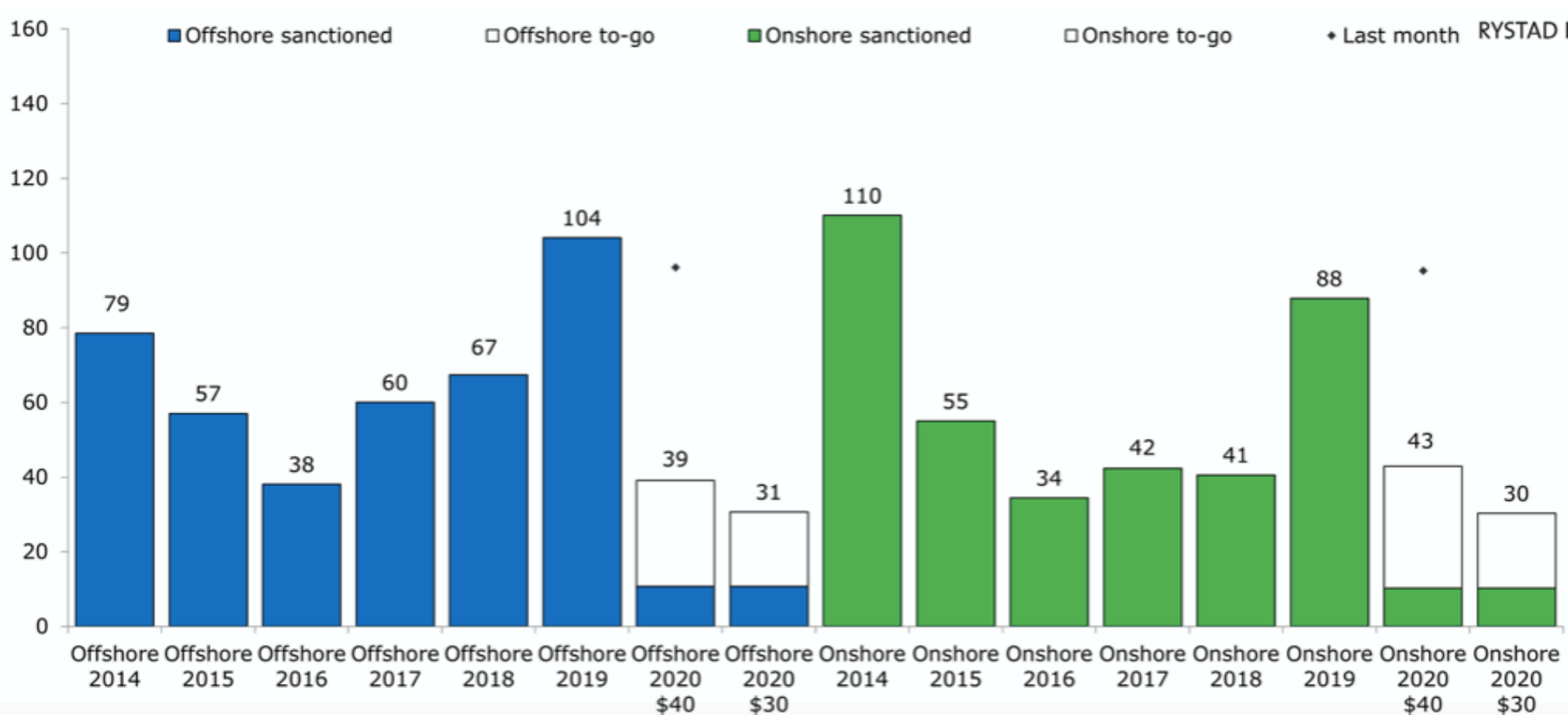
Reduksjon i olje etterspørsel globalt i størrelsesordenen 5-15%?

- Rystad estimerer 2.5 mill fat lavere etterspørsel i 2020, dvs 6,4% reduksjon
- I et «Manage the virus» scenario spår de nærmere 5 mill fat lavere etterspørsel

Globalt estimat på nye iverksatte investeringsprosjekter var ca 190 mrd USD i januar, men er nå redusert til 60 mrd USD med forventet oljepris 30 USD

Nye iverksatte investeringsprosjekter i mrd USD

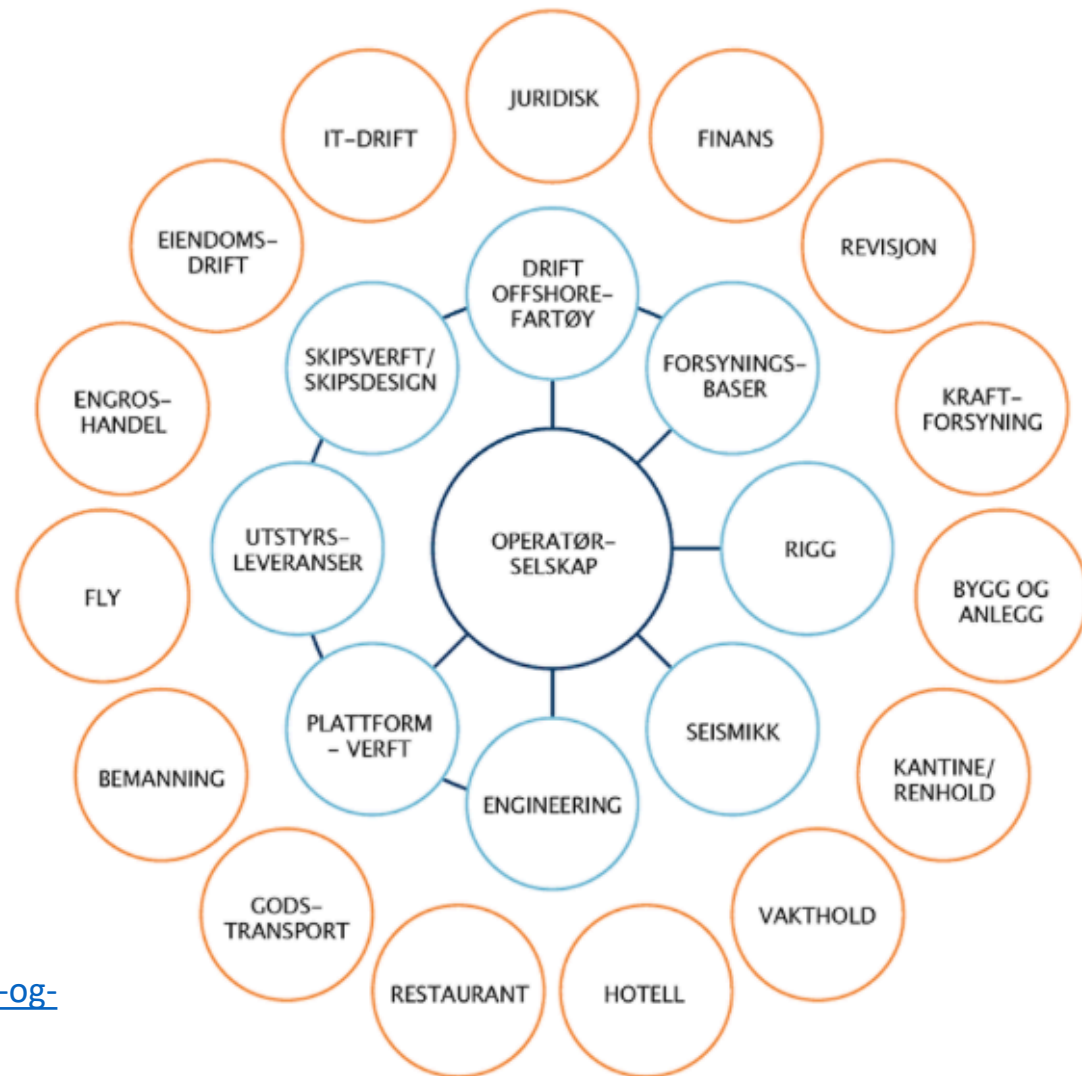

Kilde: <https://www.rystadenergy.com/newsevents/news/press-releases/covid-19-and-oil-price-war-could-derail-two-thirds-of-the-worlds-oil-and-gas-project-sanctioning-in-2020/>

Petroleumssektoren

Leverandør- og ringvirkningsnæringer

- Leverandørindustri en omsatte for 340 mrd kr i 2017
- Geografisk tyngde i vår region
- COVID-19 sjokk + Oljepris sjokk gjør at vår region rammes hardere enn gjennomsnittet

Hva gir grunnlag for endringer i offentlige tiltak og privat adferd framover?

- Bedre kunnskap om COVID-19
 - Smittespredningsdynamikk og dødelighet
 - Alders- og diagnose demografi for infeksjoner som medfører sykehusinnleggelse og død
- Økte kapasiteter i helsevesenet
 - Utstyr og helsepersonell
- Økt kunnskap og bevissthet om COVID-19 og smittehygiene i husholdninger og bedrifter

Fra «slegge» til «kirurgisk verktøykasse» i økonomisk tiltak

- Skjerme og isolere utsatte demografiske grupper
- Kontinuerlig endring i offentlig virkemiddelbruk overfor bedrifter og arbeidstagere
 - Fra å kompensere for inaktivitet til å gi incentiver til (forsvarlig) aktivitet
 - Permitteringsordninger som tillater ansatte å jobbe deltid
- Endring i skattepolitikk for å stimulere investeringer
 - Kontantstrømskatt i petroleum – umiddelbare skattefradrag
- Tiltak som stimulerer til investeringer i nye havbaserte næringer i vår region
 - Vindkraft og havbruk til havs